

MONIKULTTUURINEN YHDENVERTAINEN HELSINKI

1. JOHDANTO

Helsinkiin muutetaan ja muuttajat tuovat kulttuurinsa mukanaan. Meille Helsingin sosialidemokraateille tämä on myönteinen asia. Kansainvälisyys, solidaarisuus ja oikeus omaan kulttuuriin ovat sosialidemokratian ydintä.

Haluamme toimia niin, että ne muuttuvat Helsingissä todeksi. Oikeudenmukaisuuden toteutumista edistetään yhteisvastuulla. Näiden arvojen on toteuduttava kaikkien kohdalla tekemättä eroa ihmisen syntyperän tai kulttuurisen taustan perusteella.

Helsingin tulee toimia muulle Suomelle esimerkkinä reilusta ja edistyksestä maahanmuutto- ja monikulttuurisuuspolitiikasta. Samaan suuntaan on kuljettava metropolialueella ja koko maassa. Edessämme on myönteinen tulevaisuus, kunhan teemme sen yhdessä.

Me Helsingin sosialidemokraatit ajattelemme, että jokaisen tulee saada vaikuttaa yhteisiin asioihin ja kantaa vastuuta. Haluamme Helsingistä edelläkävijän maahanmuuttajien ja kulttuuristen vähemmistöjen julkisessa osallistumisessa. Tämän saavuttamiseksi on käytettävä rohkeita keinoja.

Yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden tulee toteutua myös kulttuurivähemmistöjen kohdalla. Meille Helsingin sosialidemokraateille tämä merkitsee monikulttuurisuuden kohtaamisen edellyttämien valmiuksien jatkuvaa kohentamista yhteiskunnan eri tasoilla. Yhdenvertaisuutta tulee edistää tarpeen vaatiessa positiivisen, väliaikaisen erityiskohtelun keinoin.

Monikulttuurisuus on otettava läpileikkaavasti huomioon päätöksenteon kaikilla tasoilla Helsingissä ja muualla Suomessa. Helsingin kaupungilla oli vuosina 2009-2012 monikulttuurisuusohjelma. Nykyisellä kaudella monikulttuurisuusnäkökulma on sisällä kaupungin strategiaohjelmassa, jonka valtuusto on huhtikuulla 2013 hyväksynyt. Jatkossa on syytä laatia uusi monikulttuurisuusstrategia, joka sisältää myös konkreettisemmän toimenpideohjelman. Ohjelman tulee mahdollistaa monikulttuurisen väestön kotoutumisen sekä monikulttuurisen yhteiskunnan toimivuuden edistämistä yksityiskohtaisemmalla käytännön tasolla.

2. KOULUTUS

Vähemmistönuorten koulumenestystä, ammattiin valmistumista sekä suomalaiseen yhteiskuntaan integroitumista on tuettava

Etnisiin vähemmistöihin kuuluvien helsinkiläislasten ja -nuorten koulutustarpeet on otettava nykyistä paremmin huomioon opetuksen suunnittelussa.

On turvattava vähemmistö- ja maahanmuuttajataustaisten nuorten peruskoulun päättäminen ja toiselle asteelle pääsy sekä sieltä valmistuminen. Monikulttuuristen helsinkiläisnuorten työllistymisen mahdollisuuksia on parannettava kehittämällä ja lisäämällä opinto-ohjausta sekä suuntaamalla oppisopimuskoulutusta ja tuettua työllistämistä, jossa työn oppimiseen yhdistetään kielen oppimista.

Edellytämme, että Helsingin kouluissa järjestetään oppilaille oman äidinkielen ja kulttuurin opetusta.

Kansainvälisessä kilpailussa menestymisessä ei enää riitä pelkkä tieto. Luovuutta on lisättävä opetuksen keinoin ja koulutusjärjestelmää uudistamalla.

Suomen kielen opetustarjontaa lisättävä ja monipuolistettava

Tällä hetkellä suomen kielen kurssien tarjonta Helsingissä on riittämätöntä. Opetukseen pääsyä voi pahimmillaan joutua odottamaan jopa vuoden. Tämä vaikeuttaa ja hidastaa olennaisesti maahanmuuttajien kotoutumista, sillä suomea huonosti osaava ei pääse opiskelemaan eikä työllisty. Vaadimme lisää resursseja maahanmuuttajien tarvitseman suomen kielen opetuksen järjestämiseksi. Suomen kielen opetukseen pääseminen on turvattava kielitakuulla, jonka avulla jonotus kielikursseille pääsemiseksi ei saa kestää kolmea kuukautta enempää. Tarjolla olevasta opetustarjonnasta on oltava saatavilla riittävästi tietoa, ja on pidettävä huoli, että tieto tavoittaa opetuksen tarvitsijat.

Suomen kielen opetustarjonnan on oltava monipuolista, sillä maahanmuuttajilla on toisistaan poikkeavia taustoja ja tarpeita. Esimerkiksi ikäihmisten tarpeet suomen kielen opetuksessa tulee huomioida tarjoamalla heille suunniteltua opetusta.

Kieli on aina sidottu kulttuuriin. Siksi suomen kielen opetuksen tulee olla moniulotteista, eikä vain työllistämiseen tähtäävää. Kielen opetuksessa on huomioitava myös esimerkiksi kulttuurinen ja henkinen ulottuvuus. Suomen kielen opetusmenetelmiä on uudistettava monipuolisemmiksi. Keskustelukerhot ovat erittäin tehokas tapa oppia kieltä vuorovaikutuksessa.

Kulttuurienvälistä ymmärrystä ja tietoutta on lisättävä

Monikulttuurisuuden opetukseen ja kulttuurienvälisen tietoisuuden lisäämiseen on pääkaupunkiseudulla erityinen tarve. Helsingissä on ryhdyttävä erityistoimiin monikulttuurisuuskoulutuksen lisäämiseksi yhteistyössä lähikuntien kanssa.

Monikulttuurisuuden ja kulttuurienvälisyyden on oltava varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja toisen asteen opetussuunnitelmassa. Lasten ja nuorten on päästävä tutustumaan eri kulttuureihin. Heille on mahdollistettava kokonaisvaltainen ymmärrys monikulttuurisesta maailmasta. On lisättävä oppilaiden kulttuurienvälistä herkkyyttä sekä heidän kykyään erilaisuuden kohtaamiseen.

Kulttuurikerhot varhaiskasvatuksessa ja kerran vuodessa järjestettävä kulttuuripäivä kouluissa ja päiväkodeissa voivat olla toimivia malleja. Helsinkiin ja koko maahan tarvitaan kulttuurilähettiläitä, jotka voisivat esitellä kulttuuriaan monissa yhteyksissä lapsille ja nuorille, esimerkiksi kulttuuripäivän aikana.

Maahanmuuttajia ja vähemmistöjä työssään kohtaavien on saatava monikulttuurisuuskoulutusta. Tämä koskee esimerkiksi eri alojen viranomaisia sekä opettajia ja kasvattajia. On taattava että näiden alojen edustajat saavat monikulttuurisuuskoulutusta.

Maahanmuuttajan on tultava ymmärretyksi asioidessaan viranomaisen kanssa niin kulttuurisesti kuin kielellisesti.

3. KULTTUURI

Vahva kulttuuri-identiteetti edistää maahanmuuttajien hyvinvointia ja kotoutumista

Maahanmuuttajien oman kulttuuri-identiteetin säilymistä ja rakentamista on tuettava. Etnisten vähemmistöjen kulttuuritoimintaa on tuettava, heitä tulee aktivoida ja kannustaa itse luomaan ja tuottamaan kulttuuria. Samoin on tuettava vähemmistöjen kulttuuri- ja taidekasvatustoimintaa heidän omista lähtökohdistaan.

Haluamme Helsingin tunnetuksi eri kulttuurien arvostuksesta. Etnisten vähemmistöjen kulttuuri rikastuttaa suomalaista kulttuuria ja yhteiskuntaa. Helsingissä on oltava vahva monikulttuurinen kulttuurikeskus, jonka toiminnan tulee olla laaja-alaista ja monipuolista. Keskuksen toiminnan tulee painottua omaehtoisen kulttuurin aktiiviseen tuottamiseen osallistavilla menetelmillä. Tästä hyvänä esimerkkinä voisi olla monikulttuurinen teatteri.

Helsingin kaupungin on lisättävä yhteistyötä Suomen monikulttuurisia yhteisöjä edustavien yhdistysten kanssa vähemmistöjen hyvinvoinnin ja yhteiskuntaan integroitumisen edistämiseksi.

4. KAKSISUUNTAINEN KOTOUTUMINEN JA DIALOGI

Maahanmuuttajien kotouttamistoimien tulee olla maahanmuuton jälkeisessä alkuvaiheessa aikaisempaa tehokkaampia. Maahanmuuttajien tulee saada enemmän suomalaisen yhteiskuntaan ja siinä toimimiseen liittyvää tukea, tietoa ja käytännön apua. Kontaktit valtaväestöön ovat tässä ratkaisevan tärkeitä. Viranomaisilta on löydettävä maahanmuuttajille tarpeeksi aikaa. Toisaalta kotoutumista edistäisi merkittävästi, mikäli maahanmuuttajia auttaisivat esimerkiksi kotoutumisen alkutaipaleella valtaväestöön kuuluvat vapaaehtoiset tukihenkilöt.

Nykyisellään kotouttamisprosessi tarkoittaa pääasiallisesti suomalaisen yhteiskunnan maahanmuuttajille suunnattuja toimenpiteitä. Se on vain yksi ulottuvuus. Kotoutumisen täytyy olla kaksisuuntaista. Se merkitsee myös uusia tulokkaita vastaanottavan yhteiskunnan sopeutumista moninaistuvaan ja monikulttuuristuvaan todellisuuteen.

Monikulttuurinen yhteiskunta ei voi toteutua yksinomaan vastaanottavan asukaskunnan toimesta ja ehdoilla. Monikulttuurisen yhteiskunnan kehittyminen edellyttää sen eri yhteisöjen aktiivista osallistumista kotoutumisprosessiin. Näin syntyy yhteisöjen välille aitoa vuorovaikutusta ja keskustelua.

Yhteisöjen välisen dialogin on oltava kaikkien ymmärrettävissä ja siten järjestetty, että jokaisella on mahdollisuus osallistua ja ottaa kantaa. Sähköiset sovellukset ja tietoyhteiskunta tarjoavat siihen uusia mahdollisuuksia, jotka pystyvät aktivoimaan etenkin nuorempia sukupolvia.

5. TYÖ

Maahanmuuttajien työllistämistä tuetaan erityistoimenpiteillä

Maahanmuuttajat työllistyvät usein matalapalkka-aloille ja pätkätoihin. Maahanmuuttajat tarvitsevat räätälöityä ja joustavaa koulutusta. On pyrittävä siihen että maahanmuuttajat saisivat koulutustaan vastaavaa työtä tarjoamalla heille tarvittaessa ammattiinsa liittyvää muuntokoulutusta.

Työllistämiskynnys on oltava matalampi maahanmuuttajien suomen kielen taitovaatimusten osalta. Toisaalta joissain ammateissa on suomen kielen taito lähes välttämätön. On lisättävä räätälöityjä koulutus- ja työllistämiskäytäntöjä, joissa esimerkiksi yhdistetään työ ja kielikoulutus. On lisättävä myös oppisopimuskoulutusta.

Etninen tausta ei saa olla työllistymistä vaikeuttava tekijä. Maahanmuuttajien mukanaan tuoma kieliosaaminen on nähtävä kaupunkia rikastuttavana tekijänä. Kieliosaaminen on huomioitava työntekijöiden rekrytoinnissa.

Sosiaali- ja terveystalvet

Maahanmuuttajien kynnystä hyödyntää sosiaali- ja terveystalvetä täytyy madaltaa. Keskeisimpien palvelujen hyödyntämistä tulee tukea erityisellä tukihenkilötoiminnalla. Niiden saatavuutta tulee edistää palvelukokonaisuuden paremmalla koordinoinnilla ja tiedottamisella.

Palveluista vastaavan henkilöstön valmiuksia kohdata eri kulttuureista kotoisin olevia asiakkaita tulee jatkuvasti parantaa esimerkiksi täydennyskoulutuksella. Kaupungin on turvattava erikielisten ihmisten palvelut.

Monikulttuurisuuden alalla hankittu koulutus ja kokemus on otettava huomioon nykyistä paremmin työtehtävien vaativuuden arvioinnissa sekä henkilökunnan rekrytoinnissa.

Yrittäjyys

Yrittäjiksi ryhtyvien maahanmuuttajien yritystoiminnan neuvontaa tulee toteuttaa seudullisena yhteistyönä nykyistä laajempaan.

Maahanmuuttajille suunnattuja erityisiä yrittäjyysohjelmia tulee toteuttaa tulevaisuudessa yhä enemmän. Yrityksiä tulee pyrkiä synnyttämään yhä useammille toimialoille. Myös maahanmuuttajien sosiaalisten yritysten perustamista tulee edistää.

Maahanmuuttajayrittäjien yrityksen perustamiseen liittyvät erityistarpeet tulee huomioida nykyistä laajemmin tarjoamalla soveltuvaa koulutusta ja tukea yritykseen perustamiseen.

6. ASUMINEN

Asuinalueiden eriytyminen estettävä

Asuntopolitiikalla on estettävä asuinalueiden eriarvoistuminen ja mahdollinen etninen tai sosiaalinen eriytyminen eräiden eurooppalaisten suurkaupunkien tapaan. Edullisia vuokra-asuntoja on rakennettava eri alueille, ettei asumiseen synny alueellista epätasa-arvoa.

Asukaskunnan sosiaalitaloudellista jakaumaa määrittää usein asuntojen hallintamuoto. Monipuolinen asuntojakauma edesauttaa monipuolisen ja toivottavan asukasrakenteen syntymistä. Varsinkin sosiaalisten vuokra-asuntojen tasaiseen jakautumiseen tulee tähdätä aktiivisella politiikalla.

7. TILASTOTIETOA

Helsingin maahanmuuttajataustainen väestö on noin 75 000 henkeä, mikä on noin 12 % kaupungin väestöstä. Suurimmat vieraskielisten ryhmät puhuvat äidinkieltään venäjää (21 %), viroa (14 %) ja somalia (10%). Helsingissä puhutaan äidinkielenä noin 133 kieltä, ja kaupungin monikulttuurinen väestö edustaa yli 170 kansallisuutta.

Ikärakenteeltaan vieraskieliset ovat nuorempia kuin Helsingin koko väestö. Lasten ja nuorten työkäisten osuus on korkea. Vieraskielisistä suurin osa on nuoria työkäisiä, 25–44-vuotiaita, joka on 46 %. Vieraskielisistä 18 % on alle 16-vuotiaita. Sen sijaan vieraskielisten eläkeikäisten määrä on hyvin pieni, 4 % yli 65-vuotiaita, saman ikäryhmän ollessa kantasuomalaisten keskuudessa 17 % väestöstä. Helsingin vieraskielisistä 28 % asuu Itäisessä suurpiirissä, jossa vieraskielisten osuus väestöstä saattaa nousta yli 25 prosenttiin.

Vuoteen 2030 mennessä vieraskielisen väestön ennustetaan kasvavan 150 000 henkilöön eli yli 20 % osuuteen kaupungin väestöstä.

Kotimaankielisten työttömyys vähenee mitä korkeampi koulutus on, vieraskielisillä työttömyys taas pysyy tasaisena koulutustasosta riippumatta. Esimerkiksi vähintään ylemmän korkeakoulututkinnon suorittaneiden vieraskielisten työttömyysaste oli vuoden 2011 lopussa 18,7 %. Suomen- ja ruotsinkielisillä osuus oli alle 4 %.

Tilastolähteitä

Helsingin kaupungin raportti ”Maahanmuuttajataustaisten nuorten koulutuspolut Helsingissä”, 2014

Helsingin kaupunki, Tietokeskus 2013. Helsingin ulkomaalaisväestö vuonna 2013.